

ORTADOĞU GÜNDEMİ

16-22 Mayıs 2022

2022

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye

18 Mart 2019 tarihinde Suriye'deki Bağuz köyüne düzenlenen ve onlarca sivilin ölümüne yol açan ABD hava saldırısıyla ilgili soruşturmanın sonucu belli oldu. Kara Kuvvetlerinden Orgeneral Michael Garrett, saldırının angajman kurallarına uygun yapıldığını ve savaş hukuku ihlali tespit edilmediğini öne sürdü. Bağuz saldırısı Pentagon'daki günlük basın toplantısında da gündeme geldi. Pentagon Sözcüsü John Kirby, "En azından buraya çıkıp sivil kayıplarından bahsediyoruz. Bunu Rusya Savunma Bakanlığından duymazsınız" ifadelerini kullandı.¹

Paris Temyiz Mahkemesi, Fransız çimento şirketi Lafarge'ın insanlığa karşı suçlara ortak olduğunu onayladı. Lafarge, 2018'de Fransız yargıçlar tarafından Suriye'deki IŞİD dâhil olmak üzere bir dizi terör örgütünü finanse etmekle suçlanmıştı.²

Ürdün Kralı II. Abdullah, İran ve vekillerinin Rusyayın güney Suriye'de bıraktığı boşluğu doldurabileceği ve sorunların Ürdün sınırına sıçrayabileceği konusunda uyardı. Kral, düzenli olarak sınır saldırıları gördüklerini ve arkasında kimin olduğunu bildiklerini ekledi.³

Rusya Dışişleri Bakan Yardımcısı Mihail Bogdanov, Türkiye hava sahasının Suriye'ye giden Rus uçaklarına yeniden açılması için Ankara ile temas kurduğunu duyurdu. Görüşmelerin devam ettiğini söyleyen Bogdanov, "Türk ortaklarımızın doğru kararı vereceğine inanıyoruz" dedi.⁴

• Suriye Rejimi

Dışişleri Bakanı Faysal Mikdad, BM İnsani İşlerden Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısı Joyce Msuya ve beraberindeki heyetle insani müdahale alanında faaliyet gösteren kuruluşların faaliyetleri hakkında görüştü. Batılı ülkelerin insani yardımları siyasallaştırmasını kınayan Mikdad, ABD'nin Suriye halkına dayattığı tek taraflı tedbirlerin insanlık dışı etkilerini anlattı. Suriye'deki insani yardım çalışmalarının BM'nin en önemli öncelikleri arasında olduğunu belirten Msuya, iş birliği ve koordinasyonu güçlendirmeye yol açacak çalışma mekanizmalarını geliştirmek için sabırsızlandığını dile getirdi.⁵

• Fırat'ın Doğusu

BM İnsani İşlerden Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısı Martin Griffiths, BM Güvenlik Konseyine verdiği brifingde, IŞİD'li teröristler ve aileleriyle çatışmalardan kaçan sivillerin tutul-

1 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3651756/abd-suriyedeki-sivil-katliamına-yönelik-incelemesini-tamamladı-sorumlulara-ceza>

2 <https://sana.sy/en/?p=272298>

3 <https://syrianobserver.com/news/75445/jordan-concerns-over-iran-filling-vacuum-left-by-russians-in-syria.html>

4 <https://syrianobserver.com/news/75453/russia-makes-contacts-with-turkey-on-flights-to-syria.html>

5 <https://sana.sy/en/?p=272270>

duğu Hol Kampı'ndaki insani durumun "utanç verici" olduğunu söyledi. Çoğu kadın ve çocuk olmak üzere 56 bin kişinin bulunduğu kampta, yaklaşık 10 bin çocuk ve kadının hapisane koşullarında tutulduğunu belirten Griffiths, koruma ve temel hizmetlere ihtiyaç duyan çocukların serbest bırakılması gerektiğini ifade etti. Griffiths, ülkelere, Hol Kampı'ndaki vatan-daşlarını derhâl geri alması çağrısında bulundu.⁶

ABD'ye ait iki yeni araç konvoyu 19 ve 23 Mayıs günleri Irak'tan Suriye'ye geçiş yaptı. Suriye'nin Haseke vilayetinde bulunan Uluslararası Koalisyon üslerine askerî ve lojistik malzeme taşıyan bu konvoyların ilki yaklaşık 15 tırdan, ikincisi ise yaklaşık 30 tırdan oluştu.⁷

Birleşmiş Milletler (BM) Uluslararası Göç Gözden Geçirme Forumu'na katılan Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, "İstikrar sağlamaya yönelik çabalarımız sonucunda yaklaşık 500 bin Suriyeli, terör örgütlerinden arındırılan bölgelere geri döndü. Sivillerin geri dönüşünü engelleyen YPG terör örgütüyle mücadeleye devam edeceğiz" açıklamasında bulundu.⁸

YPG, 7 Mayıs'tan itibaren Suriye'nin Haseke vilayetine bağlı Malikiyye, Kamışlı ve Dirbasiyye ilçeleriyle Rumeylan Gül Ağa, Cezaa, Tel Hamis ve Tel Berrak bölgelerinde "nüfus sayımı" adını verdikleri bir çalışma başlattı. Vatandaşların evlerine giden sivil giyimli YPG militanları hane sahiplerine dinî ve etnik kökenleri, doğum yerleri, ikamet ettikleri adres, medeni ve eğitim durumları, yerinden edilip edilmedikleri, sağlık durumları ve meslekleri hakkında sorular sordu. Örgüt mensuplarının, ailelerin ve yurt dışındaki yakınlarının geride bıraktığı mal varlıkları ve taşınmazları hakkında da bilgi toplaması dikkat çekti. Örgütün bir süredir bölgede ve uluslararası destekçileri nezdinde "sosyal kontrat" olarak nitelediği bir planın propagandasını yaparak dış meşruiyet arayışında olduğu belirtildi. Örgütün ayrıca federasyon ve uluslararası yardım payını artırma planlarını yaptığı ifade edildi.⁹

• Güney Suriye

Ürdün, Suriye sınırında kaçakçılara düzenlenen operasyonda 4 kişinin öldürüldüğünü, bazı kişilerin de yaralandığını duyurdu. Ürdün Ordusundan yapılan yazılı açıklamada, "Doğu Askerî Bölgesi, bugün şafak vaktinde güvenlik güçleriyle koordineli olarak angajman kuralları kapsamında Suriye'den gelen kaçakçılara yönelik operasyon düzenledi" ifadeleri kullanıldı. Bu operasyonla uyuşturucu madde girişi ve kaçakçılık girişimlerinin engellendiği, farklı silahlı gruplar tarafından desteklenen kaçakçılara karşı angajman kurallarının uygulandığı kaydedildi. Söz konusu operasyonda 4 kaçakçının öldürüldüğü, bazılarının da yaralandığı aktarıldı, diğerlerinin ise Suriye'nin güneyine geri kaçtığı ifade edildi.¹⁰

6 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bm-suriyenin-kuzeydogusunda-10-bin-cocuk-ve-kadin-hapishane-kosullarinda-tutuluyor-/2593660>

7 <https://www.syriahr.com/en/252776/>

8 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/cavusoglu-sivillerin-geri-donusunu-engelleyen-pkk-ypg-ile-mucadeleyi-surdurecegiz/2592670>

9 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ypg-pkk-federasyon-plani-ve-uluslararasi-yarimlari-artirmak-icin-nufus-sayiyor/2593014>

10 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3659546/urdun-ordusu-suriyeden-ulkeye-sizmaya-calisan-4-kaçakçı-öldürüldü>

• İdlib ve Harekât Bölgeleri

İçişleri Bakanlığından yapılan yazılı açıklamada, Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Başkanlığı koordinesinde, Hatay İstihbarat Şube Müdürlüğü ve Suriye Görev Gücü (Afrin) tarafından yapılan çalışmalarda; 2 yabancı uyruklu kadının canlı bomba eylemi için Mümbiçiten hareketle Azez üzerinden Afrin'e geleceği bilgisinin elde edildiği belirtildi. 18 Mayıs 2022'de yapılan operasyonla PKK/KCK-PYD/YPG terör örgütü mensubu 2 teröristin yakalandığı kaydedildi. Açıklamada, teröristlerin üzerlerinde yapılan aramada, uzaktan kumanda düzenekli 5,6 kilogram C4 tipi plastik patlayıcı yüklü demir bilyelerle güçlendirilmiş, 4 elektrikli fünye ateşleme sistemi olan, canlı bomba yeleğinin ele geçirildiği bilgisi verildi.¹¹

Millî Savunma Bakanlığından 20 Mayıs 2022'de yapılan açıklamada, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin, Suriye'nin kuzeyindeki teröristlere yönelik önleyici operasyonlara devam ettiği belirtildi. Açıklamada, Barış Pınarı bölgesine yönelik saldırı hazırlığında olduğu tespit edilen PKK/YPG'li 5 teröristin etkisiz hâle getirildiği kaydedildi.

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi, ABD'nin Nisan 2003'te Irak'a müdahalesi sırasında başkent Bağdat'ta inşa ettiği "Yeşil Bölge" kavramının değişeceğini açıkladı. Kazimi, "Yeşil Bölge" kavramının değişmesi ve bölgedeki mahallelere eski isimlerinin verilmesi gerektiğine vurgu yaptı. Kazimi, 2003'ten sonra Yeşil Bölge ile ilgili değişiklik yapma kararı alan ikinci başbakan olarak biliniyor. Nitekim Irak'ın eski Başbakanı Adil Abdulmehdi, başkentin trafik sorununu çözmek amacıyla Bağdat'ın Kark yakasında büyük bir alan işgal eden ve birçok yolun kesişim noktasında yer alan Yeşil Bölge'yi trafiğe açmıştı.¹²

Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreterinin Irak Özel Temsilci Jeanine Hennis-Plasschaert Güvenlik Konseyine verdiği brifingde 10 Ekim 2021 tarihinde gerçekleştirilen Irak Parlamento Seçimlerinin ardından yakalanan birçok hükûmet kurma fırsatının kaçırıldığını belirtti. Hennis-Plasschaert Irak vatandaşlarının talep ve ihtiyaçlarının uzun süredir ihmal edildiğine, Sincar Anlaşması'nın hâlâ uygulanamadığına da dikkat çekti.¹³

IKBY Başkanı Neçirvan Barzani, BM Güvenlik Konseyine gönderdiği mektupta Erbil ile Bağdat arasındaki "petrol-gaz" krizinin çözümünde arabuluculuk yapacak bir temsilci atanmasını önerdi. BM Güvenlik Konseyine üye ülkelerden 15'i Barzani'nin talebini destekleyerek BM'yi IKBY ve Irak federal hükûmeti arasındaki diyalogu denetlemek üzere bir yetkili atamaya çağırırdı.¹⁴

11 <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/suriye-afrinde-canli-bomba-eylemi-hazirligindaki-2-pkk-kck-pyd-ypg-terorist-yakalandi/2591514>

12 <https://www.basnews.com/tr/babat/755731>

13 <https://news.un.org/en/story/2022/05/1118492>

14 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/190520225>

Eski ABD Başkanı George W. Bush, Rusya Devlet Başkanı Putin'i hedef aldığı bir konuşmasında, "bir adamın Irak'ı tamamen haksız ve acımasız bir şekilde işgal etme kararı aldığını" belirterek siyasi bir gafa imza attı.¹⁵ ABD, Bush döneminde kitle imha silahlarını gerekçe göstererek Irak'ı işgal etmişti.

Irak'ta bağımsız milletvekilleri, yaşanan siyasi tıkanıklığa çözüm olarak yeni bir hükûmet kurma girişimi ilan etti. Söz konusu grubun anayasanın belirlediği ölçütlere göre cumhurbaşkanının seçilmesinde önemli rol oynayacağı ve seçilecek cumhurbaşkanına, hakkında yolsuzluk ve şaibe iddiaları bulunmayan başbakan adayı sunacağı belirtildi. Girişimi başlatan milletvekillerinin diğer siyasi partilerle görüşmelere başlamak için heyet kurduğu da aktarıldı.¹⁶

İran'ın yeni Bağdat Büyükelçisi Muhammed Kazım el-Sadık'ın Irak'taki mevcut siyasi krizi çözme girişimleri kapsamında Irak'taki siyasi partilerle temas hâlinde olduğu belirtilirken Sadr Hareketi lideri Mukteda es-Sadr'ın, Büyükelçi Sadık'ın söz konusu girişimlerini reddettiği kaydedildi.¹⁷ Diğer yandan Başbakan Kazimi, Büyükelçi Sadık'ı kabulünde Tahran ile ilişkilerin geliştirilmesinin önemine vurgu yaparak Bağdat ile Tahran arasındaki ikili ilişkilerin derinliğine dikkat çekmişti.

• Güvenlik

Süleymaniye'nin Çemçemal ilçesinin Ahçeler nahiyesi kırsalında TSK'ya ait iki silahlı insan-sız hava aracı (SİHA), terör örgütü PKK'ya ait bir noktayı ve bir aracı bombaladı. Türkiye'nin operasyonlarını arttırdığı Irak'ta, TSK ve Millî İstihbarat Teşkilatının (MİT) koordineli çalışması sonucu Gara bölgesinde tespit edilen üç PKK'lı teröristin etkisiz hâle getirildiği belirtildi.¹⁸ Ayrıca TSK'nın, Mahmur'a düzenlediği SİHA'lı operasyonda da uzun süreden beri takipte olan PKK'nın sözde Mahmur genel sorumlusu Ahmed Rubar etkisiz hâle getirildi.¹⁹

Irak Güvenlik Medya Ağı, güvenlik güçlerinin Musul vilayetinin batısındaki Eddaye Dağı'nda terör örgütü IŞİD'e karşı operasyon düzenlediğini açıkladı. IŞİD'in terör faaliyetleri için kullandığı birkaç tünelin tespit edildiği ve ardından bombalandığı bilgisine yer verilen açıklamada, dokuz üst düzey örgüt mensubunun öldürüldüğü ve söz konusu IŞİD mensuplarının düzenlemeyi planladıkları canlı bomba eylemlerinde kendilerini patlatmaya hazırlandıkları ifade edildi. Öte yandan ilgili konuda önceden açıklamada bulunan Peşmerge komutanlarından Bahtiyar Muhammet, "IŞİD, 2014 yılında işgal ettiği bölgelerin tamamında şu an küçük gruplarla harekete geçmiş durumda. Ara ara da Irak güçleri ve Haşdi Şaabi'ye saldırılar düzenliyor" demişti.²⁰

15 <https://www.theguardian.com/us-news/2022/may/19/george-bush-iraq-ukraine-speech>

16 <https://www.basnews.com/tr/babat/755084>

17 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Al-Sadiq-to-lead-a-new-initiative-to-solve-the-Iraqi-political-crisis>

18 <https://www.cnntrk.com/turkiye/irakin-kuzeyinde-3-terorist-siha-ile-etkisiz-hale-getirildi>

19 <https://www.aksam.com.tr/trend/mahmur-sozde-sorumlusu-pkkli-terorist-ahmed-rubar-etkisiz-hale-getirildi/haber-1272369>

20 <https://www.kurdistan24.net/tr/story/78244-Musul'da-kendilerini-patlatmaya-hazirlanan-9-DAİŞ'li-öldürüldü>

Irak Ulusal Güvenlik Teşkilatının, Ninova, Anbar, Diyala ve Kerkük'te düzenlediği ayrı operasyonlarda terör örgütü IŞİD ile bağlantılı 20'den fazla kişinin yakalandığı açıklandı.²¹

• Ekonomi

Irak Petrol Bakanı İhsan Abdul Cabbar, Türkiye'nin Bağdat Büyükelçisi Ali Rıza Güney'i kabul etti. Görüşmede Ceyhan Limanı üzerinden yapılan ihracatın attırılması görüşüldü. Ticaret konusundaki yasal sıkıntılar üzerine değerlendirmelerin yapıldığı görüşmede, Türk şirketlerinin Irak'ın kalkınmasında sahip olduğu role de vurgu yapıldı.²²

Fetih Koalisyonu parlamento grubunun başkanlığını üstlenen Milletvekili Abbas el-Zamili, hukuki ve teknik usulsüzlükler nedeniyle gıda güvenliği yasasını iptal ettiklerini açıkladı. Zameli, mali anlamda ciddi yükümlülükler içeren yasa tasarısına ilişkin kararın geçici hükümet tarafından verilemeyeceğini belirtti.²³

Irak Elektrik Bakanlığı, elektrik üretmek için güneş enerjisi santrali kurmaya başladığını duyurarak Irak Merkez Bankasının güneş enerjisi cihazları satın almak isteyen vatandaşlara kredi vermeye hazır olduğunu belirtti. Bu kapsamda Elektrik Bakanlığı Sözcüsü Ahmet Musa, "Yatırım yasası uyarınca, Elektrik Bakanlığı güneş enerjisi cihazları üreten şirketlerle bir dizi sözleşme imzaladı" dedi. Ayrıca Musa, "Bakanlığın planına göre, iki ila üç yıl içinde, kısmen güneş enerjisi istasyonları kurarak enerji ve elektrik kaynaklarını çeşitlendirmeyi başaracağız" açıklamasında bulundu.²⁴

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Irak Meteoroloji Kurumundan yapılan açıklamada, Irak'a doğru yeni bir toz taşınımı dalgasının beklendiği belirtildi. Toz dalgasının 22-23 Mayıs tarihlerinde en yüksek seviyeye ulaşacağı bildirildi. Açıklamanın devamında, toz taşınımı sürecinde sıcaklığın 4-5 °C düşeceği ve toz hızının saatte 50 km'ye yükseleceği belirtilirken fırtınanın etkisinin 24 Mayıs itibarıyla azalacağı ve durumun normalleşeceği tahmin ediliyor.²⁵

Diyala vilayeti genelinde sulama için en önemli su kaynağı olarak görülen Hemrin Gölü'nün neredeyse kuruduğu belirtiliyor. Su bakanlığında kıdemli danışman olan Aoun Diab, su seviyesinin kuraklık ve İran'ın baraj inşaatı sebebiyle düştüğünü belirtti. Kuraklığın sadece bu yıl gerçekleşmediğini belirten Diab, 2009 yılında gölün tamamen kuruduğunu belirtirken, bu durumun çevredeki tarım arazileri üzerindeki etkisinin hafife alınmaması gerektiğini ifade etti.²⁶

21 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/National-Security-Agency-captures-21-ISIS-members-in-separate-security-operations-in-four-governorates>

22 <https://ina.iq/eng/19590-the-minister-of-oil-discusses-increasing-export-capabilities-through-ceyhan-with-the-turkish-ambassador.html>

23 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Al-Fatah-emergency-food-security-bill-was-revoked-for-technical-irregularities>

24 <https://www.tebaajansi.com/irak/elektrik-bakanligindan-gunes-enerjisi-santraline-iliski-aciklama-h294598.html>

25 <https://www.basnews.com/tr/babat/756055>

26 <https://phys.org/news/2022-05-key-iraq-irrigation-reservoir.html>

■ TÜRKMEN GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih ile görüştü. Görüşmede, ülkedeki sorunların çözümü için ulusal birliğin güçlendirilmesinin öneminin yanı sıra, ulusal kazanımlara sahip çıkılması ve vatandaşların güvenliğini korumanın gerekliliğine vurgu yapıldı. Turan görüşmede, Türkmenlerin, siyasi güçler arasında anayasal ve ulusal haklarının korunmasını dile getirdi. Görüşmede, hükûmeti kurmak için çalışmaların hızlandırılması ve Irak'ın ulusal çıkarlarının parti çıkarlarından üstün tutulması gibi konular da konuşuldu.²⁷

Irak Parlamentosu Türkmen Kitleli Milletvekilleri, Irak Parlamento Başkanı Muhammed el-Halbusi ile görüştü. Görüşmede, ülkede cereyan eden sorunlar, yeni hükûmetin kurulması ve Türkmen toplumunun Irak siyasi denkleminde çıkarlarının korunması gibi konular ele alındı.²⁸

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Kifri ilçe Sorumlusu Sezgin Bayatlı başkanlığında bir heyet, Süleymaniye vilayetine bağlı Kalar ilçesindeki Kürdistan Demokratik Partisi (KDP) Merkez Komite Bürosunu ziyaret etti. Heyeti, büro sorumlusu Nevşirvan Ahmet karşıladı. Görüşmenin amacının Kifri ilçesinde Türkmenlere yönelik yapılan siyasi ve idari baskıların kaldırılması ve Türkmenlerin haklarını elde etmesi için iş birliğinin yapılması olduğu açıklandı.²⁹

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Kerkük Milletvekili Erşat Salih katıldığı bir televizyon programında "Irak'ta farklı rejimler tarafından işkenceyle öldürülen ve daha sonra toplu mezarlıklarda bulunanlar sadece Kürt ve Şii Araplarla sınırlı değildir. Bunların arasında eski rejim ve 2014 yılı sonra terör örgütü IŞİD tarafından öldürülüp toplu mezarlarda bulunan Türkmenler de vardır" açıklamasında bulundu. Salih ayrıca, Irak hükûmetine toplu mezarlarda bulunanların ailelerine yardım edilmesi çağrısında bulunurken, Irak Dışişleri Bakanlığına terör örgütü IŞİD tarafından öldürülen ve toplu mezarlarda bulunanların dosyasını uluslararası mahfillerde konu edilmesi teklifinde bulundu.³⁰

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Kerkük İl Başkanlığında Birleşik Irak Türkmenleri Cephesi Listesi tarafından basın toplantısı düzenlendi. Basın toplantısında, "Türkmen siyasi partiler olarak Kerkük'te bulunan devlet kurum ve kuruluşlarında yönetimin etnik gruplar arasında yüzde 32 oranı üzerinden dağıtılmasını ve görevlerin Kerkük'ün oluşumları arasında sürekli devredilmesini talep ediyoruz. Ayrıca son zamanlarda bazı bakanlıkların Türkmen payı olan kurumlarında değişim yaparken Türkmenleri göz ardı etmeleri ve Kerkük dışından şahıslar

27 <https://earthiq.news/archives/82788>

28 <https://www.facebook.com/arshedalsalihi>

29 <https://www.facebook.com/Turkmenelitv1/videos/1075894123002357>

30 <https://www.facebook.com/hashtag/الايعاد/سياسي>

görevlendirmeleri dikkatimizi çekmiştir. Tüm bu olumsuz olaylardan dolayı kritik görevlere getirilen şahısların Kerkük asıllı olmaları gerektiğini bir kez daha vurgular ve Türkmenlerin görev dağılımında göz ardı edilmesini reddettiğimizi bildirmekteyiz” açıklaması yapıldı. Toplantıda ayrıca, Irak Başbakanı Mustafa Kazimi’ye çağrıda bulunan Türkmen yetkililer, “Başbakan Mustafa Kazimi’ye Irak’ın birlik ve beraberliğinin sigortası olan Türkmenlere adil davranılması için talepte bulunuyoruz. Aynı zamanda Kerkük idaresinde Türkmen danışmanlarının görevinin neden kaldırıldığını bize açıklamasını talep ediyoruz” ifadeleri kullanıldı.³¹

Türkiye Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Selim Argun başkanlığında bir heyet Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan’ı ziyaret etti. Ziyarette iki taraf, ortak iş birliği, hizmet sunumunu geliştirmek ve Kerkük vilayetinde din adamlarıyla iş birliği programları ve projeleri uygulamaya yönelik konuları ele aldı.³²

Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) Etnik ve Dinî Oluşumlardan Sorumlu Bakan ve Irak Türkmen Cephesi (ITC) Yürütme Kurulu Üyesi Aydın Maruf ve beraberindeki heyet, Türkiye’ye yapmış olduğu resmî ziyaret kapsamında Türkiye Maarif Vakfı, Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı (YTB) ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) yetkilileriyle görüştü. Görüşmeye ilişkin yapılan açıklamada, eğitim ve kültür alanlarına yönelik iş birliği imkânlarının olduğu açıklandı.³³

Birleşik Irak Türkmenleri Cephesi Listesi bünyesinde yer alan Türkmen Karar Partisi’nin 2. olağan kurultayının düzenlendi. Kerkük’te Irak Bağımsız Yüksek Seçim Komiserliğinin gözetiminde düzenlenen kurultayda, Kerim Zeynel Debbağ başkan olarak seçildi.³⁴

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Genel Başkan Yardımcısı ve Selahaddin İl Sorumlusu Heytem Haşim Muhtaroglu başkanlığında bir heyet, Sadr Hareketi’ne bağlı Saraya es-Salam Tuzhurmatu Tugayı Komutanlığını ziyaret etti.

Muhtaroglu görüşmede Irak’ın siyasi arenasında Sadr Hareketi Lideri Mukteda es- Sadr’ın olumlu ve önemli rolünden söz ederek, ITC’nin Sadr’ın Irak’taki siyasi tıkanıklığı çözmek için attığı adımlara destek verdiğini vurguladı. Görüşmede ayrıca ITC ile Sadr Hareketi arasında ikili ilişkilerin güçlendirilmesi ele alındı.³⁵

• Güvenlik

Irak güvenlik kaynaklarından yapılan açıklamada terör örgütü IŞİD’in, Kerkük’ün güneydoğusunda yer alana Çardaklı Köyünde çobanlık yapan 1 kişiyi kaçırdığı belirtildi. Olayla ilgili bölgeye intikal eden polis güçleri, kaçırılan kişinin cansız bedenine ulaştı.³⁶

31 <https://www.tebaajansi.com/irak/turkmenlerden-kerkukte-ortak-yonetime-iliskin-basin-aciklamasi-h294537.html>

32 <https://www.facebook.com/photo/?fbid=537224441304536&set=pcb.537224974637816>

33 <https://twitter.com/yurtdisiturkler/status/1526545925891563521/photo/4>
https://twitter.com/aydn_maruf/status/1526790861094273029/photo/2

34 <http://www.turkmenelitvhaber.net/turkmeneli/item/24775-kerim-zeynel-turkmen-karar-partisi-baskani-secildi.html>

35 <http://www.turkmenelitvhaber.net/turkmeneli/item/24824-muhtaroglu-ndan-saraya-es-salam-a-ziyaret.html>

36 <https://almaalomah.me/2022/05/16/598294/>

Irak güvenlik kaynaklarından yapılan açıklamada, Selahaddin vilayetine bağlı Tuzhurmatu ilçesinde terör örgütü IŞİD'e yönelik operasyon düzenlendi. Düzenlenen operasyona ilişkin yapılan açıklamada, teröristlerce kullanılan 4 sığınak, 3 el bombası, 20 adet el yapımı bomba, 4 havan topu, çok sayıda BKS mermisi, 20 litrelik bidonlara yerleştirilmiş C4 patlayıcı ve SPG9 füze fırlatıcıların ele geçirildiği açıklandı.³⁷

Irak Güvenlik Medya Ağından yapılan açıklamada, Kerkük'ün güneyinde varlık gösteren terör örgütü IŞİD'e yönelik operasyon düzenlendiği belirtildi. Düzenlenen operasyona ilişkin yapılan açıklamada, Kerkük'ün Havice ilçesine bağlı el-Rummana köyünde teröristlerce kullanılan çok sayıda sığınakın imha edildiği ve 80 havan topunun yanı sıra çok sayıda mühimmatın ele geçirildiği açıklandı.³⁸

Ninova Polis Müdürlüğünden yapılan açıklamada, Musul'un Telafer ilçesinde uyuşturucu tacirlerine yönelik operasyon düzenlendiği belirtildi. Düzenlenen operasyon ile ilgili yapılan açıklamada, alınan istihbari bilgileri değerlendirerek Telafer'in merkezinde yer alan bir adrese polis güçleri tarafından baskın düzenlendiği ve 1 kişinin yakalandığı ve çok sayıda uyuşturucu maddenin de ele geçirildiği açıklandı.³⁹

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Kerkük Sağlık Müdürlüğünden yapılan açıklamada, Kerkük genelinde görülen hemorajik ateşi vakasının olmadığı belirtildi. Belirtilen vakayla ilgili açıklamada bulunan Kerkük Sağlık Dairesi Müdürü Nebil Boşnak, Kerkük'te hemorajik ateşine yakalanan 1 kişinin sağlığına kavuşarak hastaneden taburcu edildiği ve vilayet genelinde vakanın bulunmadığı açıklandı.⁴⁰

Irak Türkmen Cephesi (ITC) bünyesinde faaliyet gösteren Türkmeneli Öğrenci ve Gençler Birliği tarafından 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı kutlamaları kapsamında Musul'da gençlik kampı kuruldu. Kampa, Türkmeneli bölgesinin farklı yörelerinden 200'den fazla genç katılım sağladı. 3 gün süren kampa ITC Başkanı Hasan Turan ve Yardımcıları Hışam Bayraktar, Heytem Haşim Muhtaroglu ve çok sayıda Türkmen şahsiyet katıldı.⁴¹

■ IKBY GÜNDEMİ

• Siyaset

Görev süresi sona eren ABD'nin Bağdat Büyükelçisi Matthew Tueller'in IKBY yetkililerinden IKBY Başkanı Neçirvan Barzani, IKBY Başbakanı Mesrur Barzani ve IKBY Başbakan Yardım-

37 <https://www.alsumaria.tv/news/ضبطأربعةأوكارلبارهابيينفيطوزخورماتو/420415/امن>

38 http://www.turkmenelitvhaber.net/turkmeneli/item/24844-kerkuk-te-deas-a-yonelik-operasyonda-80-havan-topu-ele-gecirildi.html?fbclid=IwAR0JeMBdNaaa3Y0QRXLHpN4G7lu4RQPniGCZ41vZ0tmwspWQGkN_FgJme5A

39 <https://earthiq.news/archives/85038>

40 <https://baghdadtoday.news/news/189586/صحّةكوكك-تعلن-خلوهاامن>

41 <https://www.turkmenelitv.com/haberler/turkmeneli/item/37292-musul-da-turkmenler-19-mayis-kutlamalari-cercevesinde-genclik-kampi-kurdu.html>

cısı Kubat Talabani ile bir araya geldiği aktarıldı.⁴² Başbakan Barzani, ilgili görüşme kapsamında yaptığı açıklamada “Erbil Başkonsolosu Robert Palladino’nun da hazır bulunduğu görüşmede IKBY ve ABD ilişkilerinin geliştirilmesi için gösterdiği çabadan dolayı ABD’nin Bağdat büyükelçisine teşekkür ettik” dedi. Irak’taki son gelişmeleri ele aldıklarını da belirten Başbakan Barzani, ticaret ve yatırım başta olmak üzere IKBY ve ABD arasındaki ilişkinin güçlendirilmesiyle ilgili fikir alışverişinde bulunduklarını kaydetti.⁴³

IKBY İçişleri Bakanı ve Kürdistan Demokratik Partisi’nin (KDP) Irak Cumhurbaşkanlığı adayı Reber Ahmet başkanlığında bir heyetin İran’a ziyaret gerçekleştirerek İran güvenlik yetkilileri ile bir araya geldiği belirtildi. Söz konusu görüşmede, güvenlik konularının yanında Irak’ta kurulacak yeni hükûmetle Irak Cumhurbaşkanlığı koltuğu gibi konuların ele alındığı bildirildi.⁴⁴ Ayrıca Bakan Ahmet’in KDP adına İran’a birkaç söz verdiği ve bu sözlerden en önemlisinin de Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) ile çekişmelerin sonlandırılması yönünde olduğu bilgisi aktarıldı.⁴⁵

IKBY Başkanı Neçirvan Barzani, Birleşmiş Milletler (BM) Güvenlik Konseyine gönderdiği mektupta Erbil ile Bağdat arasındaki “petrol-gaz” krizinin çözümünde arabuluculuk yapacak bir temsilci atanmasını önerdi. BM Güvenlik Konseyine üye ülkelerden 15’i Barzani’nin talebini destekleyerek BM’yi, IKBY ve Irak federal hükûmeti arasındaki diyalogu denetlemek üzere bir yetkili atamaya çağırdı. BM Genel Sekreteri Antonio Guterres de IKBY’nin petrol ve gaz yasasının yasallığı konusunda anlaşmazlık yaşayan, Erbil ve Bağdat’a enerji kaynaklarıyla ilgili sorunları çözmek için diyalog geliştirme çağrısı yapmıştı.⁴⁶

IKBY Başkanı Neçirvan Barzani ve Başbakan Mesrur Barzani’nin birbirlerinden ayrı olarak Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) Devlet Başkanı Şeyh Halife bin Zayid el-Nahyan’ın cenaze törenine katılmak ve yeni devlet başkanı olarak atanan Abu Dabi Velihaht Prensi Şeyh Muhammed bin Zayid el-Nahyan’ı tebrik etmek üzere üst düzey heyetle BAE’ye gittikleri belirtildi. Bununla birlikte iki ayrı heyetin Muhammed bin Zayid el-Nahyan tarafından karşılandığı aktarıldı.⁴⁷

• Güvenlik

Peşmerge Bakanlığı’ndan yapılan açıklamada, Peşmerge Bakanı Şoreş İsmail’in IKBY’deki ABD güçlerinin kıdemli danışmanı Albay Patrick Douglas ile bir araya geldiği bildirildi. Peşmerge Bakan Yardımcısı Serbest Lezgin’in de katıldığı görüşmede, Peşmerge Bakanlığı ile ABD askerî danışman ekibi arasındaki koordinasyon ve iş birliğinin ele alındığı belirtildi. Ay-

42 <https://www.pukmedia.com/KS/Details/189074>

43 <https://www.kurdistan24.net/ckb/story/220688-سەرۆکی-حکومەتی-هەریمی-کوردستان-پێشوازی-لە-بالیۆزی-نەمەریکا-دەکت-220688>

44 <https://www.xendan.org/detailnews.aspx?jimare=150510&babet=1&relat=1024>

45 <https://www.sharpress.net/all-detail.aspx?Jimare=204615>

46 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/190520225>

47 <https://esta.krd/157706/>

rica terörle mücadeleye yoğunlaşılmasının önemine vurgu yapılan görüşmede, Uluslararası Koalisyon ve ABD’li askerî heyetin Peşmerge Bakanlığındaki reform sürecindeki rolünün önemine değinildiği kaydedildi.⁴⁸

Irak Sınır Muhafız Güçleri’nin terör örgütü PKK’ya karşı Amedi ilçesine bağlı Kani Masi nahiyesinin Hirure köyünde yeni bir askerî nokta kurmaya başladığı bildirildi. Sınır Muhafız Güçleri’nin konuşlanacağı bu noktanın kalıcı olacağı açıklanırken söz konusu noktayla birlikte Irak Sınır Muhafız Güçleri’nin Bervari, Bala ve Sindi bölgesindeki askerî nokta sayısının 30’a yükseldiği vurgulandı.⁴⁹

20 Mayıs’ta Türk Silahlı Kuvvetlerine (TSK) ait iki silahlı insansız hava aracının (SİHA) Süleymaniye’nin Çemçemal ilçesinin Ağceler nahiyesine bağlı Tutukel köyüne yakın bir noktada terör örgütü PKK’ya yönelik operasyon düzenlediği aktarıldı. Söz konusu saldırı sonucunda üç PKK’lı teröristin öldürüldüğü kaydedildi.⁵⁰

• Ekonomi

IKBY Yüksek Yargı Konseyi, 17 Mayıs 2022 tarihli açıklamasında, Irak Federal Yüksek Mahkemesinin (IFYM) “IKBY Petrol ve Doğalgaz Yasası” hakkındaki kararına yanıt vererek “Irak Anayasası’nın 110. maddesine göre, petrol ve doğal gaz dosyası hakkındaki özel yetkilerin federal hükûmetin yetki alanı dışında olduğunu” belirtti. İlgili açıklamada Yüksek Yargı Konseyi, 2007 yılında IKBY Parlamentosu tarafından çıkarılan “IKBY Petrol ve Doğalgaz Yasası”nın da Irak Anayasası’na aykırı olmadığını yineledi. IFYM, 15 Şubat 2022 tarihinde IKBY’nin gaz ve petrol yasasının “Irak Anayasası’na aykırı olduğuna ve ihraç gelirlerinin Bağdat’a teslim edilmesi gerektiğine” dair bir karar çıkarmıştı.

IKBY Yatırım Kurulu Başkanı Muhammed Şukri tarafından yapılan yazılı açıklamada, BAE Gıda Sanayi Firmasının IKBY’de yatırım yapma kararı aldığı belirtilerek ilgili firmanın Ortadoğu’daki en büyük ikinci büyük gıda firması olduğu ve IKBY’de tarım alanında yatırım yapmak istediği ifade edildi. Yatırım talebinin BAE’li firmadan geldiği aktarılırken yatırım yapmak isteyen BAE’li firmalara her türlü kolaylığın sağlanacağı vurgulandı. Ayrıca söz konusu firmanın; pirinç, menengiç, nar ve diğer bazı ürünleri yetiştirerek pazarlamayı hedeflediği ve bir dünya markası hâline getirmeyi amaçladığı kaydedildi.⁵¹

IKBY Trafik Genel Müdürlüğü Sözcüsü Esad Kerim, mevcut durumda IKBY’de 1 milyon 993 bin 552 araba ve toplu taşıma aracının bulunduğunu açıkladı. Kerim, 31 Mart 2022 tarihine kadar 1 milyon 342 bin 157 özel araba, 96 bin 421 toplu taşıma aracı, 436 bin 749 kamyon ve

48 <https://www.kurdistan24.net/tr/story/78402-ABD'den-terörle-mücadelede-Peşmerge'ye-destek-vurgusu>

49 <https://www.kurdistan24.net/tr/story/78288-Irak-Sınır-Muhafız-güçleri-Kani-Masi'de-yeni-bir-askeri-nokta-kuruyor>

50 <https://www.rudaw.net/sorani/kurdistan/2105202226>

51 <https://www.kurdistan24.net/tr/story/78345-BAE-gıda-devi-Kürdistan'da-yatırım-yapacak>

benzeri, 39 bin 623 ziraat aracı, 29 bin 9 inşaat aracı, 29 bin 774 devlete bağlı araba ve 19 bin 774 motosikletin IKBY Trafik Genel Müdürlüğünde kaydedildiğini belirtti. Kerim ayrıca, söz konusu sayı kapsamında Erbil'de 1 milyon 25 bin 433, Süleymaniye'de 675 bin 985, Duhok'ta ise 288 bin 398 arabanın bulunduğunu ifade etti.⁵²

• Sağlık ve Sosyal Hayat

IKBY'de tespit edilen toplam yeni tip koronavirüs salgınında (Covid-19) vaka sayısı 437 bin 971'e yükselirken, virüs nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısının 7 bin 450'de durduğu ve virüsü yenerek sağlığına kavuşan kişi sayısının da 430 bin 65'e ulaştığı kaydedildi.⁵³ Öte yandan Duhok İl Sağlık Genel Müdürü Dr. Afrasyab Musa, 16 Mayıs'ta, 23 yaşındaki bir gençte "Hemorajik ateş" vakasının tespit edildiğini açıkladı.⁵⁴

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan

Suudi Arabistan Savunma Bakanı Yardımcısı Prens Halid bin Selman bin Abdülaziz, ABD Savunma Bakanı Lloyd Austin ile bir görüşme gerçekleştirdi. Görüşmede iki ülke arasındaki stratejik ilişki, Suudi-ABD ortaklığı, savunma ve askerî alanda stratejik iş birliği üzerine konuşulduğu belirtildi. Halid bin Selman, iki ülkenin savunma bakanlıkları arasında gerçekleştirilen ABD-Suudi Arabistan Ortak Stratejik Planlama Komitesinde Suudi heyetine başkanlık yaptı. Görüşme sırasında bölgesel ve uluslararası gelişmeler, iki ülkenin ortak çıkarları, uluslararası barışı ve güvenliği koruma gibi konular üzerinde durulduğu belirtildi.⁵⁵

Suudi Arabistan Dışişleri Bakanı Prens Faysal bin Farhan, Cezayir'e resmî ziyarette bulunarak mevkidaşı Ramtan Lamamra ile bir araya geldi. Görüşmede tarafların ikili tarihî ilişkileri ve her alanda ilişkileri geliştirmenin yollarını değerlendirdiği belirtildi. İki bakanın ortak iş birliği, bölgesel ve uluslararası gelişmeler ve ortak çıkarlar hakkında da görüştüğü ifade edildi.⁵⁶

Gelecek ay ABD Başkanı Joe Biden ve Suudi Arabistan Veliaht Prensi Muhammed bin Selman arasında bir görüşme gerçekleşebileceği ifade edildi. Biden yönetiminden yetkililerin Suudi Arabistan ile olası bir görüşme için etkileşim içerisinde olduğu ancak taraflardan resmî bir açıklama gelmediği belirtildi.⁵⁷

52 <https://www.pukmedia.com/KS/Details/189063>

53 <https://www.facebook.com/KRG.MOH.Official/posts/373587468132932>

54 <https://esta.krd/158360/>

55 <https://www.spa.gov.sa/viewstory.php?lang=en&newsid=2355273>

56 <https://www.arabnews.com/node/2085346/saudi-arabia>

57 <https://www.middleeastmonitor.com/20220519-biden-saudi-crown-prince-may-meet-for-first-time-as-soon-as-next-month-cnn/>

• Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)

ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken, BAE'ye gerçekleştirdiği ziyarette BAE Dışişleri Bakanı Şeyh Abdullah bin Zayid Al Nahyan tarafından karşılandı. Blinken, Şeyh Halife bin Zayid'in vefatı dolayısıyla taziyelerini iletti. Blinken ve Abdullah bin Zayid arasında gerçekleşen görüşmede ikili stratejik ilişkiler ve çeşitli alanlarda iş birliğinin geliştirilmesi üzerine konuşulduğu belirtildi. İki bakanın Ukrayna krizi dâhil olmak üzere bölgesel ve uluslararası gelişmeler üzerine görüştüğü ifade edildi.⁵⁸

BAE Federal ihracat kredisi şirketi Etihad Credit Insurance ve Türkiye'nin ihracat kredisi kuruluşu Turk Eximbank arasında ticareti artırmak ve iki ülke arasındaki iş ilişkilerini desteklemek için Mutabakat Zaptı imzalandı. İki ihracat kredisi kurumunun ticareti ve ihracatı kolaylaştırmak, kredi güvencesi ve proje finansmanına erişimi rahatlatmak için birlikte çalışacağı ifade edildi.⁵⁹

BAE Dış Ticaretten Sorumlu Devlet Bakanı Dr. Thani bin Ahmed Al Zeyoudi, BAE ve Almanya arasındaki diplomatik ilişkilerin 50. yıl dönümü sebebiyle Dubai'de bir konuşma gerçekleştirdi. Al Zeyoudi, Almanya'nın Ortadoğu'daki en önemli ticaret ortağının BAE olduğunu, iki ülke arasındaki petrol dışı ticaretin 2021'de 9,5 milyar dolara ulaştığını, 2020'ye göre %10.5 artış gösterdiğini ifade etti. Almanya'nın BAE Büyükelçisi Ernst Peter Fischer ise iki ülkenin 50 yılda derin ve güvenilir bir ortaklık kurduğunu, küresel zorluklarla birlikte ve iş birliği içinde mücadele edildiğini belirtti.⁶⁰

• Katar

Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamad Al Thani, Slovenya'yı ziyaret ederek Cumhurbaşkanı Borut Pahor ile bir araya geldi. Görüşmede en önemli gündem maddesinin gaz tedariki olduğu aktarıldı. Tarafların ikili ilişkilere ve enerji alanında olası iş birliğine odaklandığı belirtildi. Qatar Holding ve Spirit Agency arasında Slovenya'da girişimciliğin, yabancı yatırımın ve teknolojinin teşvik edilmesi üzerine bir mutabakat zaptı imzalandı.⁶¹ Katar Emiri, Slovenya'nın ardından İspanya Kralı VI. Felipe ve Kraliçesi Letizia ile bir araya geldi. Söz konusu görüşmede Katar Emiri, İspanya'da gelecek yıllarda çeşitli sektörlerde 5 milyar dolar yatırım yapmayı planladığını duyurdu.⁶² Katar Emiri, İspanya Başbakanı Pedro Sanchez ile de bir araya gelerek çeşitli alanlarda anlaşma imzaladı.⁶³

Katar Emiri Şeyh Temim, Almanya'da ise Almanya Şansölyesi Olaf Scholz ile bir araya geldi. Görüşmenin ardından iki lider ortak basın toplantısı düzenledi. Scholz, enerjinin onlar için

58 <https://www.wam.ae/en/details/1395303048107>

59 <https://www.wam.ae/en/details/1395303048973>

60 <https://www.wam.ae/en/details/1395303048856>

61 <https://dohanews.co/energy-high-on-the-agenda-during-amirs-visit-to-slovenia/>

62 <https://dohanews.co/qatar-to-invest-5-billion-in-spanish-projects/>

63 <https://dohanews.co/qatar-and-spain-sign-several-agreements-during-amirs-european-tour/>

önemli olduğunu ve Katar'ın Almanya'nın stratejisinde önemli bir rol oynadığını ifade etti. Katar'ın Enerji İlişkilerinden Sorumlu Devlet Bakanı Saad Sherida Al-Kaabi ve Alman Ekonomi Bakanı Robert Habeck arasında enerji iş birliğini genişletmek için yeni bir bildiri imzalandı. Söz konusu bildirinin sıvılaştırılmış doğal gaz ve hidrojen ticaretine odaklandığı aktarıldı. Ayrıca bildiri kapsamında LNG ve hidrojen ticaretinin gelişmesi için düzenli olarak buluşacak Katar-Alman çalışma grubu oluşturulmasına da karar verildi.⁶⁴

Katar Dışişleri Bakanı Şeyh Muhammed bin Abdürrahman Al Thani ve ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken arasında bir telefon görüşmesi gerçekleşti. Görüşmede İran nükleer müzakerelerine dair son gelişmelerin değerlendirildiği aktarıldı. Tarafların Katar ve ABD arasındaki ikili ilişkileri değerlendirdiği, çeşitli alanlarda geliştirilmesinin yolları üzerine de konuşulduğu duyuruldu. İki bakan Rusya'nın Ukrayna işgali üzerine de gelişmeleri değerlendirdi.⁶⁵

• Kuveyt

Kuveyt Başbakan Yardımcısı ve Savunma Bakanı Şeyh Talal Halid Al-Ahmed Al-Sabah, ABD CENTCOM Genelkurmay Başkanı Tümgeneral Michael Kurilla ile bir araya gelerek ilişkileri güçlendirmenin yolları ve ortak çıkar alanları üzerine görüştü. Tarafların bölgesel ve uluslararası gelişmeler hakkında görüş alışverişinde bulunduğu belirtildi.⁶⁶ Kurilla, Kuveyt Emiri Yardımcısı ve Veliaht Prens Şeyh Meşal Al-Ahmed Al-Cabir ile de bir araya geldi.⁶⁷

Kuveyt Dışişleri Bakanı Şeyh Dr. Ahmed Nasır Al-Sabah, İngiltere'nin Asya ve Ortadoğu'dan Sorumlu Devlet Bakanı Amanda Milling ile bir araya geldi. Tarafların iki ülke arasındaki ilişkileri, çeşitli alanlarda bu ilişkileri geliştirmenin yollarını, bölgesel ve uluslararası gelişmeleri değerlendirdiği ifade edildi.⁶⁸

Kuveyt Emiri Yardımcısı ve Veliaht Prens Şeyh Meşal Al-Ahmed Al-Cabir Al-Sabah, Türkiye'den Yargıtay Başkanı Mehmet Akarca'yı ve beraberindeki heyeti makamında ağırladı. Tarafların iki ülke arasındaki ilişkileri değerlendirdiği ifade edildi. Şeyh Meşal tarafından yargı kurumlarına güvenlerinin tam olduğu, vatandaşların ve ülkede ikamet edenlerin haklarının korunması için bağımsızlıklarını vurguladığı belirtildi. Veliaht prens, Türkiye'de Kuveytli yatırımcıların korunması için daha fazla tedbir alınması için de çağrıda bulundu.⁶⁹ Akarca, Kuveyt Ulusal Meclis Başkanı Merzuk Ali Al-Ganim ile de bir araya geldi.⁷⁰ Akarca'nın Kuveytli mevkidaşı Ahmed Al-Ajeel ile de bir araya gelerek yargı konusunda karşılıklı iş birliğini değerlendirdiği ifade edildi.⁷¹

64 <https://dohanews.co/qatar-and-germany-expand-energy-cooperation-in-new-agreement/>

65 <https://dohanews.co/qatars-foreign-minister-discusses-nuclear-talks-with-us-secretary-blinken/>

66 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3039070&Language=en>

67 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3039086&Language=en>

68 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3039069&Language=en>

69 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3039093&Language=en>

70 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3039104&Language=en>

71 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3039113&Language=en>

• Umman

Umman Ulaşım, İletişim ve Bilgi Teknolojileri Bakanı Said Hamoud Al Ma'awali, İran'ın Sana-yi, Maden ve Ticaret Bakanı Yardımcısı Ali Rıza Peyman-Pak'ı makamında ağırladı. Tarafların ulaşım, iletişim ve bilgi teknolojileri alanında iş birliğini ve ilişkileri nasıl artırabileceklerini değerlendirdiği belirtildi.⁷² Peyman-Pak, Umman Sanayi ve Ticaret Odası Başkanı Ridha Cuma Al Salih ve beraberindeki heyetle de bir görüşme gerçekleştirdi. Al Salih, bu ziyaretin Umman ve İran'ın ilişkilerini ve ticaret hacmini geliştirmek için istekliliğini gösterdiğini ifade etti.⁷³

• Bahreyn

Bahreyn Kralı Yardımcısı Prens Selman bin Hamad Al Halife, Irak Petrol Bakanı İhsan Abdülcabbar İsmail'i makamında ağırladı. Selman bin Hamad, petrol ve gaz sektörünün ekonominin çeşitlendirilmesindeki önemini vurguladı. Prens, iki ülke arasındaki güçlü ilişkilere ve özellikle petrol ve gaz sektöründe ilişkilerin daha fazla gelişmesine dikkat çekti. İsmail ise Bahreyn-İrak ilişkilerini geliştirmeye olan bağlılıklarını vurguladı.⁷⁴

Dünya Mirası Arap Bölgesel Merkezi Yönetim Kurulu Başkanı Mai bint Muhammed Al Halife, Umman Miras ve Turizm Bakanı Salem bin Muhammed Al Mahrooqi'yi karşıladı. Mai bint Muhammed, Ummanlı bakana Bahreyn'deki kültürel hareketler ve bölgesel merkezdeki programlar hakkında bilgi verdi. Tarafların iki ülke arasındaki kültürel iş birliğini arttırmak üzerine konuştuğu belirtildi.⁷⁵ Salem bin Muhammed, Bahreyn Sanayi, Ticaret ve Turizm Bakanı Zayid bin Raşid Al Zayani ile bir araya geldi. İki bakan, Bahreyn ve Umman arasındaki turizm ilişkilerini ele aldı ve ilişkilerin geliştirilmesi gerektiğine vurgu yaptı. Görüşmede KİK ülkelerinin uluslararası turizm piyasasında önemli bir yeri olmasına dair çalışmalar ve iş birliği yapılmasına dikkat çekildi.⁷⁶

• Yemen

Yemen'de savaş başladığından beri uluslararası uçuşlara kapatılan Sana Havaalanı'nda ilk uçuşun gerçekleştirildiği duyuruldu. Yedi yılın ardından Sana Havaalanı'ndan gerçekleşen ilk uçuş Ürdün'ün başkenti Amman'a oldu.⁷⁷

Yemen Dışişleri Bakanı Ahmed bin Mübarek, Taiz kuşatmasının kaldırılması için uluslararası toplumdan Husilere baskı kurulması için çağrıda bulundu. Taiz'in hâlâ kuşatma altında oldu-

⁷² <https://timesofoman.com/article/116812-oman-iran-explore-cooperation-in-transport-communications-it-sector>

⁷³ <https://timesofoman.com/article/116830-occi-receives-iranian-business-delegation>

⁷⁴ <https://www.bna.bh/en/HRHtheDeputyKingmeetswiththeMinisterofOiloftheRepublicofIraq.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDjL7nl8j966xpZO%2f2ZN0TBU%3d>

⁷⁵ <https://www.bna.bh/en/ShaiKhaMaireceivesOmaniMinisterofHeritageandTourism.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDgQhu9aISMJLuPGVx9B6yo%3d>

⁷⁶ <https://www.bna.bh/en/IndustryMinistermeetsOmansHeritageandTourismMinister.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDrik9rB6dwNgFs%2bvCLPB0JU%3d>

⁷⁷ <https://www.middleeastmonitor.com/20220517-yemen-sanaa-airports-first-commercial-flight-takes-off-in-6-years/>

ğunu ifade eden Ahmed bin Mübarek, Husilerin görüşme için isim belirlemediğini, bu sebeple görüşme gerçekleştirilemediğini belirtti.⁷⁸ Ahmed bin Mübarek ve ABD Dışışleri Bakanı Antony Blinken arasında gerçekleşen görüşmede Blinken, ülkesinin Yemen'deki Başkanlık Yönetimi Konseyine verdiği desteği yineledi. Blinken, konsey tarafından gerçekleştirilen barış çabalarına, temel hizmetlerin iyileştirilmesine ve milyonlarca Yemenli için ekonomik istikrarın sağlanmasına yönelik taahhütlerden dolayı memnuniyet duyduklarını ifade etti.⁷⁹

■ KUZAY AFRIKA GÜNDEMİ

• Mısır

Ukrayna Dışışleri Bakanı Dmytro Kuleba, Mısır'a tahıl dolu bir Rus gemisini reddetdiği için teşekkür etmiştir. Kuleba, gemide bulunan tahılın Rusya'nın Ukrayna'da ele geçirdiği bölgelerden sağladığını söyleyerek tahılların çalıntı olduğunu ifade etmiştir. Mısır tedarik bakanı ise Rusya'dan gelmekte olan geminin yeterli evrak işleri olmayışı nedeniyle geri çevrildiğini açıklamıştır.⁸⁰

Hazine ve Maliye Bakanlığından yapılan açıklamaya göre, Bakan Nureddin Nebati başkanlığındaki heyetin, 1-3 Haziran tarihlerinde Şarm El Şeyh'te düzenlenecek İKB Guvernörler Kurulu Yıllık Toplantıları'na iştirak edeceği belirtilmiştir. Toplantılarda, İKB'nin gelecek dönem stratejisi görüşülecek, Türk ekonomisine ilişkin son gelişmelerle yürütülmekte olan ekonomik politikalar paylaşılacaktır. Bakan Nebati, Şarm El Şeyh ziyaretinde, İKB'nin üst düzey temsilcileri ve mevkidaşları ile ikili görüşmeler yapacaktır.⁸¹

• Libya

Libya'nın doğusunda yer alan Tobruk'taki Temsilciler Meclisinin Başbakanlığa seçtiği Fethi Başağa, başkent Trablus'a geldikten sonra yaşanan silahlı çatışmalar üzerine kentten ayrılmıştır. Başağa'nın gece saatlerinde Trablus'a ulaşmasının ardından Abdulhamid Dibeybe liderliğindeki Ulusal Birlik Hükûmeti taraftarlarıyla Başağa'yı destekleyen silahlı gruplar arasında çatışma çıkmıştır. Ulusal Birlik Hükûmeti kaynakları, çatışmalar üzerine Savunma Bakanlığına bağlı 444 Tugayı'nın Başağa'nın kentten güvenli şekilde ayrılmasını sağladığını aktarmıştır. Başağa hükûmetinin basın ofisinden yapılan yazılı açıklamada da Başağa ve beraberindeki bazı kabine üyelerinin başkent Trablus'tan ayrıldığı doğrulanmıştır. Açıklamada, Başağa'nın "vatandaşların güvenliği ve kan dökülmesini önlemenin yanı sıra başkent Trablus'ta barışçıl yollarla çalışmalarına başlayacağı taahhüdünü yerine getirmek için" kentten ayrıldığı ifade edilmiştir. Başağa'nın Trablus'ta görev yapan güvenlik güçlerine de teşekkür

⁷⁸ <https://yeniyyemen.net/tr/p-224908>

⁷⁹ <https://www.state.gov/secretary-blinkens-meeting-with-yemen-foreign-minister-bin-mubarak/>

⁸⁰ <https://www.middleeastmonitor.com/20220519-ukraine-thanks-egypt-for-turning-away-russian-ship-carrying-grain/>

⁸¹ <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/hazine-ve-maliye-bakani-nureddin-nebati-misira-gidecek/2591518>

ettiği kaydedilmiştir.⁸² Demokratik sürece ve hükûmetin barışçıl bir şekilde devredileceğine inandıklarını belirten Başağa, hükûmetinin çarşamba gününden itibaren Sirte kentinden çalışmalarına başlayacağını ve Trablus'a ancak barışçıl yollarla gireceğini söyledi.⁸³

Libya Ortak Komitesi, Mısır'ın başkenti Kahire'de Libyalı gruplar arasında yapılan toplantıların ikinci turunun sonlanması akabinde yazılı açıklama yayımlamıştır. Açıklamada, Kahire'de 15-20 Mayıs tarihlerinde yapılan toplantılarda komite üyelerinin, anayasal süreç çerçevesinde 140 madde üzerinde uzlaşa sağladığı belirtildi. Maddelerin detaylarına ilişkin bilgi ve verilmeyen açıklamada, komitenin, toplantılarda ele alınmayan diğer konu ve maddelerin de gelecek görüşmelerde neticeye kavuşturulması kararı aldığı eklenmiştir. Maddelerin metinleri üzerinde uzlaşılan taslağın hazırlanması için küçük bir kurul görevlendirildiği, üzerinde uzlaşa sağlanan yazılı maddelerin ayrı ayrı incelenmesi için Libya Temsilciler Meclisi ile Devlet Yüksek Konseyine sevk edilecektir.⁸⁴

• Tunus

Tunus Cumhurbaşkanı Kays Said yeni anayasa çalışmaları için bir komisyon kurulmasını ön gören bir Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi yayımlamıştır. Fakat planlanan bu komisyonda siyasi partilere yer verilmemiştir. Yeni komisyonun ise bir hukuk profesörü olan Sadok Belaid tarafından yönetileceği açıklanmıştır. Ayrıca bu kararnameyle Ekonomik ve Sosyal İşler Danışma Komitesi adında başka bir komite daha kurulmuştur. Bu komite Tunus Barolar Birliği Başkanı İbrahim Bouderbala tarafından yönetilecektir. Komite ayrıca Tunus Genel İşçi Sendikası (UGTT), Tunus Sanayi, Ticaret ve El Sanatları Konfederasyonu, Tunuslu Kadınlar Ulusal Birliği, Tunus Tarım ve Balıkçılık Birliği ve Tunus İnsan Hakları Birliğinden birer temsilci içermektedir.⁸⁵

Açıklamalarda bulunan Nahda Partisi Genel Başkanı Raşid Gannuşî, BBC'ye verdiği demeçte Tunus halkı harekete geçerse tarafsızlık sözlerinden vazgeçebileceklerini ifade etmiştir. Gannuşî, bu hafta içinde yaptığı diğer bir açıklamada ise anayasa referandumunun tıpkı ulusal istişare teşebbüsünün başarısızlıkla sonuçlandığı gibi aynı şekilde başarılı olamayacağını söylemiştir. Said ayrıca yeni kurulan komisyonların rejimin birer parçası olduğunu söyleyerek eleştirmiştir.⁸⁶

82 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libyada-tobruk-taki-temsilciler-meclisi-tarafindan-basbakan-secilen-basaga-trablus-tan-ayrildi/2590126>

83 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/fethi-basaga-hukümetinin-sirte-den-calismalara-baslayacagini-acikladi/2590952>

84 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-ortak-komitesi-secimlere-zemin-hazirlayan-anayasal-temelin-140-maddesi-uzerinde-anlasti/2593692>

85 <https://www.middleeastmonitor.com/20220522-tunisia-president-excludes-political-parties-from-planned-national-dialogue/>

86 <https://english.alarabiya.net/News/north-africa/2022/05/20/Tunisia-s-president-names-law-professor-to-head-committee-to-draft-a-new-constitution>

• Cezayir

Cezayir Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun, 3 günlük resmî ziyaret kapsamında 15 Mayıs'ta Türkiye'ye gelmiştir.⁸⁷ Cumhurbaşkanı Erdoğan ve mevkidaşı Tebbun'un başkanlığındaki baş başa ve heyetler arası görüşmelerin ardından Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde iki ülke arasındaki anlaşmaların imza törenine geçilmiştir. Bu kapsamda iki ülke hükûmetleri arasında "Cezayir'de Uluslararası bir Türk Okulu Açılmasına İlişkin Anlaşma" Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ile Cezayir Dışişleri ve Yurtdışındaki Ulusal Topluluklar Bakanı Ramtan Lamamra tarafından imzalanmıştır. "Sosyal Hizmetler Alanında İşbirliğine Yönelik Mutabakat Zaptı" ise Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık ve Cezayir Ulusal Dayanışma, Aile ve Kadının Statüsü Bakanı Kaoutar Krikou tarafından imzalanmıştır.⁸⁸

Cezayir Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun, Cezayir'deki Türk yatırımlarına ilişkin, "Ben bu yatırım oranını yakın zaman içerisinde 10 milyar dolar ve daha üzerine ulaştıracağımıza inanmaktayım" açıklamalarında bulunmuştur. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Cezayir'de Türk yatırımlarının 5 milyar dolara ulaştığı ifadelerini hatırlatan Tebbun, "Sayın Cumhurbaşkanı, Türk yatırımlarının Cezayir'deki hacminin 5 milyar dolara ulaştığını ifade etmişti. Ben bu yatırım oranını yakın zaman içerisinde 10 milyar dolar ve daha üzerine ulaştıracağımıza inanmaktayım" diye konuştu.⁸⁹

Cezayir Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) tarafından düzenlenen Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay ve DEİK Başkanı Nail Olpak'ın katılımıyla gerçekleştirilen Türkiye-Cezayir İş ve Yatırım Forumu'nun açılışında bir konuşma yapmıştır. Cezayir Cumhurbaşkanı Tebbun, Cezayir'de 3 milyar hektarlık arazinin tarıma hazır olduğunu ve sadece yatırımcısını beklediğini belirterek, "Türk kardeşlerimize diyoruz ki geniş arazilerimiz var, gelin birlikte tarım yapalım, ihracat yapalım" demiştir.⁹⁰

• Fas

İspanya'nın Kuzey Afrikadaki toprakları Ceuta ve Melilla kentlerindeki Fas-İspanya kara sınırları, Covid-19 salgını ve iki ülke arasındaki diplomatik kriz nedeniyle kapalı kaldığı 795 günün ardından yeniden hizmete girmiştir. Tarihte ilk kez bu kadar uzun süre kapalı kalan Melilla'daki Beni-Enzar sınır geçidinde gece yarısındaki açılışa bölgesel yönetimin üst düzey yetkilileri de katılmıştır. İspanya ve Fas dışişleri bakanları, bir hafta önce Kazablanka'da yaptıkları toplantıda, ikili ilişkilerdeki normalleşme süreci kapsamındaki yol haritasının bir taşı olarak Ceuta ve Melilla sınırlarının açılacağını duyurmuştu. Sınırların açılmasıyla çok sayıda Faslı'nın ve İspanyolun karşı tarafa geçtiği bildirilmiştir.⁹¹

87 <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/turkiye-ile-cezayir-16-yillik-stratejik-ortakligi-derinlestiriyor/2590202>

88 <https://www.aa.com.tr/tr/politika/turkiye-ile-cezayir-arasinda-15-anlasma-imzalandi/2589728>

89 <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/cezayir-cumhurbaskani-tebbun-cezayirdeki-turk-yatirimlerini-10-milyar-dolar-uzerine-ulastiracagimiza-inanmaktayim/2589758>

90 <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/cezayir-cumhurbaskani-tebbundan-turk-is-insanlarina-yatirim-yapincagrisi/2590752>

91 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ispanya-ile-fasin-ceuta-ve-melilladaki-kara-sinirlari-795-gun-sonra-yeniden-acildi/2590132>